

MARIBORSKI D

Državna licejska knjižnica
v Ljubljani.

Političen list.

Naročnina znaša:

Z dostavljanjem na dom ali po pošti K 10.— mesečno.
četrtletno K 30.—.
Če pride naročnik sam v upravnništvo po list: Mesečno K 9.50. — Inserati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik popoldne.

Posamezna številka stane 60 vin.

Uredništvo in uprava:

Mariborska tiskarna (Jurčičeva ulica št. 4.)

Telefon uredništva št. 276, uprave št. 24.

Leto III.

Maribor, ponedeljek 31. maja 1920.

Št. 119.

Vesničeva izjava o jadranskem vprašanju.

Delegati Žolger, Rybař in Radović odstopili. — Zastopniki avstrijske vlade pridejo v Beograd.

Padanje cen.

Svet si je začel oddihovati. Prvič po dolgem času se sliši, da cene padajo. Tako smo se odvadili takih glasov, da skoraj ne moremo verjeti. V resnici se tudi v malem še ne pozna mnogo. V Mariboru je padla cena kruhu za 2 K. Cena mesa se le počasi niža. Istotako padajo cene vinu. Naenkrat je blaga dovolj.

Špekulanti, ki so spomladi nakupili žita v Banatu in so ga zadrževali, so se opekli. Živine in prašičev je na jugu dovolj na prodaj. Letina kaže sijajno — skratka: človeštvo prihaja zopet k sapi, saj je že komaj dihala od draginje. Padanje cen je svetoven pojav. V Ameriki je zadnji čas draginja tako narastla, da je bila n. pr. obleka mnogo dražja nego pri nas. Temu je bilo vzrok padanje produkcije. Ljudje so samo špekulirali — nihče ni hotel delati. Tako kakor n. pr. naši peki, ki rajše prodajajo moko na debelo, kakor da bi pekli. Zato je bil kruh drag.

Tako se ni moglo doseči nobene stalnosti in cene so šle vedno kvišku.

Stalnemu naraščanju cen po vsem svetu je sledilo padanje produkcije. V Ameriki n. pr. je produkcija padla na 60 odstotkov mi-

rovne produkcije, mezde pa so poskočile za večkrat mirovno višino. Ljudstvo ni zmoglo več visokih cen in zaloge so zaostajale. V Nemčiji so tovarne za čevlje izdelale velike količine, pa jih vsled visokih cen ne morejo razprodati. Posledica tega je, da pada cena čevljev in jih tovarne prodajajo celo v lastno izgubo. Pada cena bakru in ameriški bakreni rudniki so le napol v obratu. Silno so padle cene kovinam in volni. Ker ni bilo živahnega prometa na morju, pada tudi prevoznina; trdi se pa tudi, da svetovna tonaža prekaša danes že ono iz leta 1914. za štiri milijone. Velešpekulanti bodo zelo udarjeni. Verjetno je, da bode poskočila valuta držav s pasivno trgovinsko bilanco, ker povpraševanje po plačilnih sredstvih pada. Le svetovne žitne cene bodo ostale visoke, ker žetev razen v Jugoslaviji nikjer drugod ne kaže posebno dobro. Rumunija ne bo mogla mnogo izvažati, ameriška žetev bode pičla; tudi v Nemčiji ne kaže dobro. Ruska in gališka žetev pa za svetovni trg še ne pride v poštev.

Tako se obeta letos posebno Jugoslaviji rešitev iz dosedanjih gospodarskih zadreg. Vsled padanja cen prihaja vedno več skritega blaga na trg. Med tem se bliža žetev ki bo ena najsijajnejših, kar jih pomnilmo.

S tem bo padla cena tudi delu, ker bodo

živila bolj poceni. Nekateri listi sicer pišejo, da padanje cen še ni stalno, da je nastalo samo za nekatere predmete, splošno padanje cen pa se prične, ko se pomnoži produkcija. Tega danes še ni, zgodilo pa se bo, če bo dovolj sirovin.

Jugoslavija bo letos pokazala, kje je njena bodočnost. Mi imamo kruh in za kruh se vse dobi. Vprašanje je, če bomo znali izrabiti svoj ugodni položaj. Naša letina bo imela mnogo snubcev. Treba je paziti, da bo od nje imela korist država in narod.

Cene padajo dan na dan. Mnogi nečejo slišati o tem, treba bo glasnega protesta od strani javnosti, da bodo pijavke popustile. Sicer pa, če je dosti blaga, ni treba drago plačevati. Kdor zadržuje, bo pozneje prodajal še ceneje. Prihaja zopet čas, ko se bo ponujalo in bo kupovalec prijazno pozdravljen, če bo prišel v prodajalno.

Cene padajo! Ta svetoven pojav kaže, da se bližamo stalnosti. Krize se končujejo. Pametni narodi se bodo vrnili k gospodarstvu. Mi se bomo morebiti še naprej ukvarjali s politiko! Zdaj je čas, da rešimo državo in da damo narodu trdno gospodarsko podlago. Naša domovina je bogata — zato ni treba, da smo reven narod z nizko valuto.

A. Rovinelli — L. Stane.

Violina.

Zaplakala je violina...
Mehki akordi skrivnostni
so segli mi do srca,
žalostno so drhteli,
kot mlada duša bolna...

Z. K.

Sloveč violinist gleda s svojimi velikimi sanjavimi očmi neko daljno vizijo in pripoveduje: »Glasba se oprijemlje vedno src priprostih ljudi. Svoje največje trijumfe sem slavil med navadnim ljudstvom. Človek, ki dela in trpi, ki živi v največji skromnosti, ta ljubi glasbo, ker izraža lepa čustva, iskrena in globoka. Ni vedno vera, ki kliče ubogega kristjana v cerkev: marveč orglje z njenim bučanjem in hrupom, ihtenjem s svojo poskočno vokalno glasbo, ki ga povzdiguje v neznane, tajinstvene višave.

Violina ima neko čudežno moč, omamiti človeka.

Njen glas ne ovija, ne navdušuje, ne vleče; marveč prodira v globino, se vrinja po malen, se vije ko kača v možganih in krvi in vzbuja tajne želje, ki jih je skrival

človek globoko v srcu; gane nesrečneža v bolečinah in mu izsili solze veselja.

Nesrečnež oni, ki skriva v sebi kes, ki še ni uspavan!

Glas violine ga stresa in vzbuja mu že davno pozabljena dejanja, in on trpi, kakor ni trpel še nikoli; on čuti v sebi neizmerno željo otresti se teh tajnih, neznanih, a vendar morečih očitkov.

Rad bi bil srečen; rad bi se očistil tega madeža. On prisluškuje in molči; a kaki boji mu prevevajo dušo! Kako bi se jih bil s krikom hotel znebiti, ko bi ga očarujoča glasba ne bila podjarmila!

Spominjam se.

Bil sem še v prvih letih svoje umetnosti in hodil sem po noči v najbolj temne kraje mesta, v kraljestvo, kjer vihti pregreha in ponižanje svoje oskrunjeno žezlo.

Iskal sem senzacije, čudeže; poizkusiti sem hotel svoje muzikalične teorije.

Ne smejte se; je istina.

Zahajal sem v »bars« najnižje vrste, v najbolj umazane krčme.

Sedel sem v kakem kotičku, kadil, srebal iz kozarčaka neko čudno opojno pijačo in ča-

kal, da me povabi kdo zaigrati na gosli, katere sem nosil v to svrhu vedno s seboj. Kadar me ni hotel povabiti nihče, sem sklenil sam pograbiti gosli.

V začetku so me le malo poslušali. Pijanci, posebno ženske so kričali in peli dalje svoje umazane čestne popevke. Polagano pa je kričanje potihnilo in končno me je vse poslušalo z nekim čudnim, nevednim izrazom na ustnicah.

Mnogo se jih je približalo in marsikdo se je vsedel tik mene na umazana tla in nemo prisluškoval.

Čutil sem napete poglede obviseti na mojem loku. Nekateri so zadrževali sapo iz bojazni, da ne bi česa preslišali in srca so se jim tesnila ob prisluškavanju.

Ko sem tuptam obrnil pogled po slaborazsvetljeni zakajeni sobi, sem videl žareče oči, tresoče ustnice in nagubančena čela. Samo lok je govoril in pel.

Kaj sem igral ne vem in tudi takrat nisem vedel. Prepuščal sem loku, da je prosto skakal po napetih strunah. Vdal sem se trenutku na slepo z neznanim zaupanjem, ki sem ga čutil ob takih prilikah.

Naše gledališče.

Te dni se odločuje usoda našega slovenskega gledališča v Mariboru, naše najvažnejše kulturne postojanke ob severni meji naše svobodne države. Važno je to vprašanje za naše mesto, važno pa je v isti meri tudi za ves naš narod, toda kljub temu je še mnogo, mnogo ljudi, ki tega ne znajo upoštevati. Toda navadno je že tako, da znajo kulturne ustanove najmanje ceniti oni, ki bi bili v to v prvi vrsti poklicani in od katerih bi bilo to pričakovati.

Maribor mora imeti slovensko gledališče, to je življenska potreba, preko katere ni mogoče iti dalje v novo življenje narodnega in kulturnega razvika. Eno sezono le je imelo naše občinstvo priliko biti deležno slovenskih predstav, toda kako globoko je segla ta prva sezona v duše najširših mas, to nam priča dokument, ki je za marsikoga, ki se šteje k visoki inteligenci javna obtožba, ki pa je obenem tudi neovrgljiv dokaz, da mora to, kar smo si zgradili tekom prve sezone tudi ostati.

O priliki častnega večera je dobila gospa Bukšekova sledeče pismo, ki nam ga je blagohotno prepustila, da ga objavimo. Pismo se glasi:

Gospoj umetnici Bukšekovi! Tisti večer mi pravi žena: — »Danes imata ga Bukšekova in g. Bratina častni večer«. Pravim ji: »Po čemu potem tak obraz, ob veselem sporočilu?« Hitro sem razumel, ko sem potipal svoje žepe in ko mi je pokazala ženka, mati šestih otrok, prazno denarnico.

Skuhala je večerjo maličkom, midva sva pa šla, da počastiva Vas in gospoda in uživala sva duševno hrano in se divila Vam — umetnica požrtvovalna in Vam radostno, vsa navdušena vsklikala. Vesela je bila žena, vesel sem bil jaz, da so še dobri ljudje na svetu, ki sami sicer ne podpirajo umetnosti, ker je ne razumejo, a pomagajo v sili drugim, ki bi radi podpirali, pa ne morejo, radi dece ne morejo, ki raste in rabi hrane...

Oprostite, moja roka je nevajena, ker je trudna; moja pisava nelepa, ker pišejo žulji, srce pa je vneto za vse lepo in vneto tudi za Vas. Oko išče po plakatih Vašega imena, umetnica in vsikdar greva z ženo, kadar prihajate Vi na oder. — Šla bi tudi drugače pa ne moreva...

Težki vzdih; ihtenje. In kdo je bil okoli mene?

Pijanci, prostitutke.

Oh, kako čudna si človeška duša!

Ko sem skončal, ni nihče izpregovoril besedice. Vsak je poslušal samega sebe, svojo lastno tesnobo; čutil je črva, ki se je vgnezdil v svoji duši in hotel ga je siloma izrjavati.

Neko noč... Poslušajte.

V zakajen sobico, razsvetljeno z dvema bornima petrolejkama je vstopil nekoč čuden človek. Opazil sem ga takoj. Njegov obraz je bil blede, izvanredno blede; njegov pogled flemen in zamišljen.

Ni bil eden navadnih gostov.

Oblečen je bil zelo dostojno v črnem. Vsedel se je v kotic, v senco. S pridruženim glasom si je naročil absinta in pil v dolgih požirkih, nervozno. Roke so se mu tresle in tuptam si jih je skrbno ogledoval.

Ko sem začel svirati, se je stresnil, me ostro pogledal, nato se pogreznil dalje v svoje premišljevanje.

(Dalje sledi).

Ko sem danes čital v »Delavcu« vaji no zahvalo, sem se spomnil prvega od mora in legio je name kot senca. Videl sem darila, videl šopke, mojega ni bilo vmes, ker ni moglo biti. Tisoč jih ni prišlo, ki bi lahko, tisoč jih ni dalo, ki imajo, tisoč ne, ker vidijo Boga svojega ali v odiranju ubogih, ali v temi beznic. Meni pa je stiskalo srce nekaj tako trdo ob misli, na to bedo in to življenje.

Gospa umetnica, kakor Vas obožujem, tako Vam nisem mogel ničesar pokloniti! Oprostite meni in vsem onim, ki niso pa bi lahko! Imam samo nečesa obilo in moja ženka tudi in moja deca tudi: ljubezni do naroda svojega, ljubezni do domovine svoje, ljubezni do umetnosti in do Vas — umetnica — te Vam poklanjam, to veliko, vso to ljubezen Vam pošiljam, da si olajšam dušo. In še nekaj in to vsak dan — prošnjo vročo, da nam ostanete Vi in vsi umetniki igralci, ki nas bedne in temne vzgajate, vodite in nam jasnite oblačne dneve.

Večkrat Vas srečam na poti svojega dela in vsikdar Vas hvaležno pozdravijo moje oči in moji deci pravijo usta: »Vidite, mali, to je velika umetnica, ki se žrtvuje za nas vse tu ob meji...« Radi Vas imajo ti moji mali in tudi oni Vam pošiljajo pozdrave — nedolžne.

In še eno željo imam, siromak, in ta želja bi se še morala davno izpolniti. — Oni se naj spomnijo slovenskega gledališča in slov. umetnikov v Mariboru, ki krmilijo državi — visoki so gospodje ministri, pa moji mali pravijo, da so bolj nizki kot mi ubogi delavci, ker ne razumejo pomena našega gledališča — in ne izpolnijo svoje obljube!

Gospa, nadlegujem Vas s tem grdim pisanjem, a bodite prepričani, da je srce izpraznilo samo malo, kar čuti. Dal Bog, da Vas drugo leto lahko že drugače počastim! Vedite, da sem bil tisti večer srečen ko sem videl in spoznal, da še ni vsako oko brezčutno in da je veliko še onih, ki čutijo.

Živela umetnica naša, živela Aginica! Delavec iz kolonije.

To pismo, ki je izraz preproste, toda idealne duše je najlepši dokaz, kako potrebno nam je gledališče, kako potrebno je za najširše mase, ki hrepene po izobrazbi, po duševni hrani, ki jim je edino okrepčilo v teh težkih časih.

To pismo naj čitajo merodajni krogi pri nas, v Ljubljani in v Beogradu in prepričani smo, da ne bo potem nobenega gledališkega vprašanja več v Mariboru. To pismo je že samo na sebi protidokaz za vse druge trditve in pomisleke.

Naše gledališče mora ostati, toda ne le ostati, še izpopolniti se mora, se še krepkeje razviti in stalno rasti. In mi smo prepričani, da bo tudi res tako.

Dnevne vesti.

Zadnja »Volksstimme« se jezi nad našim listom, ker je zadnje dni opozoril, da bi bil skrajni čas, da se odstranijo različni avstrijski spomini iz našega mesta. Nam je nerazumljivo, kako se more socialističen list zavzemati za kake Franz Josefa I in Tegetthoffe, katero so odstranili celo avstrijski Nemci sami. Kar se pa tiče njenih nadaljnjih izvajanj moramo pripomniti sledeče: »Volksstimme« trdi, da je Maribor kljub temu, da pripada Jugoslaviji,

ter kljub temu, da se je toliko ljudi izgnalo (tu je pa vendarle pokazala, da ni internacionalna) še vedno nemško mesto in da bo to tudi ostal, ne glede na to če so ti Nemci pristni ali nepristni, ter zahteva radi tega, naj se ne poslužemo onih sredstev, kakršnih se je posluževala bivša Avstro-Ogrska. Dobro! Vzemimo slučaj, da ima »Volksstimme« hišo katera je rdeče pobarvana, ker to je barva njene stranke, zgodi pa se, da ji to hišo nasilno zavzame »Straža« ter da jo preslika belo-rumeno, ker je to papeževa barva. Tako ostane nekaj let in ljudje se na to navadijo; pride pa dan, ko si »Volksstimme« zopet nazaj pribori svojo staro posest. Ali ima sedaj pravico, da hiši da spet njeno prvotno barvo ali ne. Mora morda radi tega, ker je prejšnja lastnica napravila nasilje trpeti to belo-rumeno hišo? Po našem mnenju bi imela popolno pravico, da prebarva hišo spet tako, kakor je bila poprej, t. j. rdeče. — Tako je tudi z Mariborom. Avstrija ga je ponemčila; ali mora radi tega ostati za vse večne čase nemški, ali se mora krivica nadaljevati? Če mi postopamo danes proti lažnemstvu našega mesta tako, popravljamo samo krivico, ki nam jo je prizadejala Avstrija tekom stoletij. Krivica se je godila le nam, ki smo tu avtohtoni, oni pa ki mislijo da se jim godi danes krivica naj se za to zahvalijo oni vladi, ki jih je napravila s silo iz Slovencev za Nemce, če jih je pa le tu naselila, pa zato, ker jih je naselila, Maribor je bil naš in naš mora postati zopet; mi zahtevamo le svoje nazaj. Kar se pa tiče nemške lojalnosti do naše države so vse le prazne besede, ker je naše nemštvo nikoli ne bo iskreno občutilo ampak kvečjemu še na jeziku in to tudi le zunaj, med seboj pa pokaže vedno pravo barvo. Naše nemštvo je sovražilo našo državo od prvga hipa, jo sovražilo danes in jo bo sovražilo vedno, pa naj bi postopali z njim še tako obzirno. To je naravna stvar, psihološko utemeljena in zato mu tega niti zameriti ne smemo in ne moremo; edino pa, kar moremo storiti je to, da mu skušamo odvzeti moč s katero bi nam lahko škodovalo. V Jugoslaviji ne žive Nemci nikjer kompaktno, ampak le pomešani med Jugoslovenci in zato je ta politika edino prava. Drugače pa je na Čehoslovskem, na Poljskem ter na Tirolskem, kjer so Nemci avtohtoni in prebivajo kompaktno.

Klerikalci in »Jugoslovenska Matica«. (Dopis iz Ljutomera). Z velikanskim presenečenjem sem čital v zadnji »Straži« nesramen napad na prof. Voglarja, radi tega ker je nastopil kot govornik pri ustanovitvi naše podružnice J. M. Kot človek, ki je bil pri celi slavnosti navzoč moram pripomniti, da je g. prof. Voglar govoril povsem taktno in ni nikjer niti z besedico omenil ničesar, kar bi bilo motilo nadstrankarski značaj te prireditve. Isto lahko potrdijo tudi vsi drugi sodelujočenci vseh strank in struj. Na slavnosti so govorili tudi duhovniki, toda nobeden se ni nad tem zgražal, ker smo vsi čutili, da tu ne gre za stranarstvo, ampak za sveto skupno narodno stvar. Sedaj pa pride nesramna »Straža« ter skuša na ogaben način razbiti to harmonijo. Še nikoli ni nobena notica tega lista napravila name tako odvrtnega učinka, kakor ta. Ž njo je pokazala najjasnejše, da ji je narodna stvar le toliko časa dobrodošla dokler zamore iz nje kovati strankarske koristi. Ker pa je J. M. nadstrankarska organizacija, ter je ne more izriniti v svoje podle namene, jo sedaj napada. Na tej slavnosti je govoril tudi g. dr. Lenard, ki je, kolikor mi je znano član uredništva tega lista, radi tega zahtevamo od njega pojasnila, ker sicer bomo smatrali njega za odgovornega. Op. uredništva: Mi smo imeli na ta »Stražin« napad že takoj drugi dan pripravljen odgovor, ker pa smo obveščeni, da bo o tem razpravljala odbor »Jugoslovenske Matice« v Mariboru v posebni seji, ter izdal o tem posebni komuniké, smo odgovor umaknili ter čakali na objavljeni komuniké, katerega pa žalibog še do danes nismo prejeli. Zahtevamo pa na vsak način, da nam odbor pojasni celo zadevo ter izjavi, kakšno stališče misli zavzeti napram tej nesramnosti.

Protičeyo potovanje. Stojan Protič je prišel v Ljubljano in se je odpeljal na Bled. Pride baje tudi v Maribor. V Ljubljani je posetil same klerikalce. Njegov poset ima sploh edini namen podpreti klerikalni kredit. Kdo je Protič, to vemo dobro iz zadnjih mesecev, zato je odveč preprič po časopisih, češ da ni posetil ljubljanskega župana. Mariborskega genta bo gotovo. Torej čemu preprič, ko je vse jasno?

Pregledna komisija je v soboto na licu mesta v „Ljudskem vrtu“ ogledala prostore, ki so namenjeni za športni prostor. Mestni svet je zastopal dr. Valjavec, športni klub Maribor inž. Kobi in Ogrizek, „Olepš. društvo“ dr. Brenc, mestni stavbni urad pa arhitekt Schell. Ugotovilo se je, da drevesna skupina smrek ovira s svojo senco vrtnarijo, ki ji je vrt namenjen, druga drevesa pa so itak v slabem stanju, tako, da se brez škode poderejo. Vkljub temu ostane okoli prostora še mnogo visokega drevja, ki bo krasilo vrt in se nasade nova mlada drevesa. V tem je to vprašanje rešeno in javnosti pojasnjeno, ker se bo te dni začelo z delom in bo v par tednih ves prostor prirejen tako, da bo v okras „Ljudskega vrta“ in Maribor bo s tem dobil najlepši športni prostor. Istočasno se uredi tudi prostor za lawn-tenis in se bo vrt ogradi tako, da ne bodo mogli nepoklicani gostje kvariti prostorov. Za mirne sprehajalce ostane vkljub temu še dovolj sence in prostora. Ljudski vrt pa se bo s športom lepo oživil.

Mariborski šport. Prvenstvena tekma. Rapid—Hertha 3 : 0 (1 : 0). Prvenstvena tekma med dvema najboljšima mariborskima kluboma je privabila včeraj pop. ob 6. uri veliko število občinstva v „Ljudski vrt“. Bilo je skoraj do 2000 gledalcev, saj je znano, da imata oba kluba svoje prijatelje. Tekma se je začela ob 7. Rapid in Hertha sta nastopila s svojimi najboljšimi silami. Takoj iz početka se je pokazala premoč Rapida, ki pa ni znal resno izrabiti svoje napadalne sile. Zato je igra nudila le malo zanimivih momentov. Konečno se je posrečilo Rapidu po krepki obrambi Herthe dati prvi gol. Hertha se je skušala revanširati toda zaman. Tako je ostala polovica 1 : 0. — V drugi polovici je Rapid igral z večjo energijo in se mu je posrečilo doseči še dva gola. Hertha je tu in tam prebila Rapidovo obrambno črto, a brez uspeha. Nazadnje je sodnik diktiral 11 metrovko proti Rapidu in Hertha ni znala izrabiti niti te ugodnosti — žoga je zletela tik nad vratmi. Tako je ostalo do konca vkljub nekaterim lepim strelom na Rapidovem levem krilu, ki jih je Herthin golman sijajno ujel. V splošnem rezultat odgovarja pravemu razmerju obeh klubov. — V bodoče treba paziti, da ne bo fakinaža sedela po drevju in motila igre s svojim krikom. V tem oziru se mora napraviti popoln red, da ne bo trpel vrt, dostojnost in šport.

„Società perseguitati politici dell' Austria“, udruženje po Avstriji politično preganjanih Italijanov iz južne Tirolske je uvedlo močno akcijo proti autonomiji Gorenje Adide. Razglasili so v časopisju izjavo, v kateri opozarjajo na vse one muke, ki so jih morali pretrpeti med svetovno vojno radi šovinističnega in brezobzirnega postopanja svojih nemških sodeželanov, ter naglašajo, da ljudje, ki so brez milosti vesili in vlačili po ječah tisoče Italijanov na Tridentinskem ne zaslužijo nikake milosti in posebnih obzirov od strani rimske vlade.

Obstoje mariborskega gledališča zaseduran. Intervencija gen. Maistra, prof. Voglarja in dr. Kodermana pri ministru posvete Pribečeviču v vprašanju našega gledališča je imela popoln uspeh. Državna pomoč v tej ali drugi obliki je zagotovljena. Minister pošlje te dni posebnega delegata v Maribor, da se posvetuje na licu mesta o vseh podrobnostih.

Krajevna organizacija demokratske stranke v Mariboru ima prihodnjo odborovo sejo v sredo, 2. junija 1920 ob 18. (6.) uri zvečer v tajništvu v Narodnem domu.

Kanada zahteva od Nemčije vojno odškodnino v znesku 1671 milijonov dolarjev.

Olepševalno društvo za mesto Maribor priredi na praznik dne 3. junija 1920 cvetlični dan in velik koncert v mestnem vrtu, pri katerem svira znana godba železničarjev. Ker je čisti dobiček namenjen za olepšavo mestnega vrta se občinstvo vabi na veliko udeležbo pri koncertu, ki se bo vršil od 11. do 13. ure in za nakup cvečlic.

Japonski novinar v Beogradu. V Beograd je prispel novinar g. Batanabi, dopisnik velikega japonskega lista „Di Asahi“.

Jugoslovenski polk na povratku iz Sibirije. Delegat I. jugoslov. polka podporočnik Bogdan Pogačnik je došel iz Beograda v Ljubljano in prinesel vest, da je zunanje ministrstvo prejelo 11. maja britansko noto, glasom katere odhaja s parnikom „Trasos Montez“ 1000 jugoslovenskih vojakov in 1000 rumunskih vojakov iz Vladivostoka. Ker je bil parnik pripravljen za odhod pričetkom maja, se da sklepati, da so naši vojaki sedaj že na potu v domovino. Akcijo vodi liga narodov.

Mestna premogovna komisija se preseli z dnem 1. junija 1920 iz dosedanjega prostora Koroška c. št. 1 na Rotovski trg št. 6. I. nadstropje, soba št. 2 (mestno knjigovodstvo). Uradni dnevi za stranke (ponedeljek, sredo in petek) ostanejo neizpremenjeni.

Trgovci pozor! Dotični trgovci, ki so pri Centralni upravi vplačali v inozemstvu kupljeno blago ter tudi dobili izvoznice, blaga pa še ne, naj javijo Zvezi trgov. gremijev v Ljubljani, ali pa trgov. gremiju v Mariboru sledeče: 1. Od katere tvrdke je blago kupljeno. 2. Kako blago in za katero svoto.

Klej za mizarje. Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani je prejel nekaj mizarkega kleja. Obrtniki naj priglase svoje potrebščine najkasneje do 10. junija t. l., da se bode moglo ozirati na njih priglase.

Mnogo državljanov iz Hrvatske in Slovenije se obrača preko vojne stanice v Solunu s prošnjami, da se spusti njih svoje, ki se vračajo iz ujetništva iz Italije in Francije, domov. Občinstvo se opozarja, da se v bodoče obrača tozadevno na pristojna mesta, ki vrše sprejem in evakuacijo teh ujetnikov ne pa na glavno vojno stanico v Solunu, od katere ne morejo pričakovati nobene pomoči.

Deželna vlada je v soboto razveljavila izredne navedbe glede zborovanja in shodov. S tem stopajo v veljavo zopet prejšnji predpisi.

Vrtna veselica trgovskih nastavljenecv. V nedeljo dne 6. junija ob 15. uri priredi odbor trgovskih nastavljenecv gremija v Mariboru v prostornem vrtu Križevega dvora in v vseh temu pripadajočih prostorih, veliko vrtno veselico, pri kateri sodelujejo razna društva in za koje je že danes vsestransko zanimanje. Vse predpriprave so v polnem teku. Veselica bo nudila prvovrstno godbo in petje, telovadbo, plesišče, šaljivo pošto, borbo s konfeti, srečolov in ribarjenje z lepimi vrednostnimi darili, dalje drkališče, tekmo damske lepote, planinsko koč, paviljone s cvetljicami, kavo, slaščicami, vinom, delikatesami, dalje turški paviljon, prerokovanje usode i. t. d. Z nastopom mraka bo ves veselilni prostor krasno razsvetljen. Vstopnice se dbe v predprodaji pri: Scheidbach in Jeglič, Gosposka ulica; Glavna tobakarna, Glavni trg; Rantner, Koroška cesta; Mohorko, Slovenska ulica; Wergles, Kralja Petra trg; Uredništvo lista „Volksstimme“, Ruška cesta; Turad, Aleksandrova cesta in Pichler, Meljska cesta. Ker je čisti dobiček namenjen v dobre namene in je že sedaj mnogo vstopnic razprodanih, je razvidno, da bo ta prva veselica trg. nastavljenecv v Mariboru vsakemu navzočemu res v pravo veselje in razvedrilo in da bo dobro uspešna.

Vrtni koncert, dobra vina in sveže pivo, kaj hočete še več? Vse to dobite obenem jutri zvečer v restavraciji v Narodnem domu, zato pa vsi tja, kar vas je željnih in razgretih.

Posadke na avstrijskem Štajerskem. Na avstrijskem Štajerskem bosta nameščena 9. in 10. alpski polk nove avstrijske armade in to po veliki večini v Gradcu. Deseti alpski polk bo nameščen deloma v Gradcu, deloma pa v Leobnu, Brucku ter Judenburgu. Razen teh pa pridejo še kavalerija, artilerija, tehnično ter

automobilske formacije. Narodne straže pa bodo s koncem tega meseca razpuščene.

Proti begu kapitala. Francoski socialisti so v zbornici predlagali resolucijo, ki zahteva naj Zveza narodov ustanovi mednarodno organizacijo, ki naj skupno ukrepa proti begu kapitala, torej proti davčni prevari. V utemeljevanju svojega predloga izjavljajo, da bi se s skupnim nastopom dalo preprečiti odtekanje denarja čez mejo.

Bela Kunovo ženo je izgnala italijanska vlada. Odšla je v San Marino in se namerava vrniti v Avstrijo.

Ekspresni vlak Ostende—Carigrad. Belgijska vlada je izrazila preko svojega poslanika željo, naj se zopet uvede ekspresni vlak Ostende—Carigrad preko Dunaja in Budimpešte, kakor je bil v prometu pred vojno. To vprašanje se bo rešilo na mednarodni železniški konferenci v Parizu.

V arhivu praškega konservatorija so našli rokopise petih doslej še neznanih Dvořakovih skladb.

Kultura in umetnost.

Častni večer gdčne. Danice Savinove in gosp. Rasbergerja je včeraj privabil v gledališče toliko občinstva, da je bilo gledališče do zadnjega kota napolnjeno. Vidi se, da uživata oba umetnika mnogo simpatij, ki sta si jih zaslužila, saj je bilo malo predstav, pri katerih bi ne bila sodelovala. V znak priznanja sta prejela po prvem dejanju mnogo šopkov in darov, iz lož pa se je vsipalo na oder cvetje. Predstava je imela kakor navadno lep uspeh in ploskanja je bilo toliko, da je morala priljubljena mamzelle Nitouche večkrat na oder.

Hasanaginica. V sredo se zadnjič uprizori v našem gledališču „Hasanaginica“ in topot kot dijaško predstavo. Cene so torej jako znižane in želeli bi bilo, da naše občinstvo poseti polnoštevilno to predstavo, ker bogve kedaj nam bo sreča mila videti še v Mariboru tako uprizorjeno „Hasanaginico“ kakor nam jo je dalo sedanje ravnateljstvo. Ravnateljstva in vodstva raznih šol naj uplivajo na svoje dijaštvo in šolsko deco, da obiščejo v čim večjem številu to predstavo, kar jim bo v veliko korist in olajšavo pozneje pri pouku in razlaganju tega dela.

Razne vesti.

Brihten pastor. Angleški listi prinašajo dogodbico, kakšnega sredstva se je poslužil neki pastor na deželi, da je dosegel izboljšanje plače. Nedavno je po končani pridigi pokazal občinstvu posodo, v kateri se je nahajalo 37 jajc, in dejal: Toliko jajc je dobil moj pokojni predhodnik pred 75 leti za en šiling. Nato je pokazal drugo posodo s 24 jajci in rekel: Toliko jajc je dobil njegov naslednik za en šiling. Končno je izvlekel iz žepa malo škatljo z dvema jajcema, rekoč: A jaz dobim danes toliko jajc za en šiling. Baje so mu takoj nato povišali plačo.

Nesreča z zaostalo laško granato. V Konstanjevcu na Krasu je 41-letni Štefan Trampuš pri zbiranju strešnega materiala za svojo barako zadel ob laško granato, ki je razpočila. Njega je razmesarilo. Laške oblasti bi naj namesto da lovijo naše zavedne fante, raje skrbela za javno varnost in dale pobirati take nevarne predmete.

Rafiniran trik goljufa. Ljubljanski elegantni postopači so se spravili na dobro verne kmetice ter jih začeli eksploatirati. V parku pri jugoslovenski bolnišnici na trgu Tabor ste opoldne sedeli na klopi dve mladi kmetici Marija Škrt in Marija Košir iz Litonije ter jedli opoldanski kruh. K njima je pristopil nek ljubljanski elegantni postopač ter ju nagovoril: »Kupite tobak? Kupite perilo. Neki stražnik ima 19 rjuh na prodaj.« Kmetice ste zadovoljni šle z njim. Postopač jih je peljal na Valvazorjev trg pred Reharjevo hišo. Tu ju je pregovoril, da sta mu izročili 1900 kron, da jima pri stražniku kupi 19 rjuh. Iz-

ročile ste mu denar, a postopač je brez sledu izginil skozi druga vrata v H.šerjevo ulico.

Slov. mestno gledališče.

Repertoar tekočega tedna:

V torek 1. junija: »Pelikan«. Ab. A-45.
V sredo 2.: »Hasanaginica«. Dijaška predstava in zadnja uprizoritev te igre. Začetek ob pol 17. uri. Vstop vsakemu dovoljen.
V četrtek 3.: »Gospodična Josette, moja žena«. Ab. B-47.
V soboto 5.: »Mam'zelle Nitouche«. Gostuje Josip Povhe, spevokomik in režiser kr. gledališča v Ljubljani. Zadnja operetna predstava. Ab. A-46.
V nedeljo 6.: »Satan v ženski«. Ab. A-47.

Zadnje vesti.

Vesničeva izjava o jadranskem vprašanju.

LDU. Beograd, 29. maja. V današnji seji narodnega predstavništva je podal ministrijski predsednik dr. Vesnič po običajnih formalnostih novo izjavo, kjer se v prvi vrsti sklicuje na izvajanja poslanca dr. Biankinija, ki je imel zelo obširen govor o jadranskem vprašanju. Ministrijski predsednik je dejal: Mi ne smatramo vojnih zaveznikov niti za »blivše«, niti za propadle. S temi zavezniki smo se borili, z njimi smo skupaj prelivali kri za skupne cilje, samo z njimi smo mogli dovršiti naše veliko narodno ujedinjenje, in tudi samo z njimi nam bo mogoče dovršiti ono, kar je v tem pogledu ostalo nepopolno. Ali da bomo mogli računati na zaveznike, t. j. apelirati na njih sodelovanje, ne smemo nikdar skušati, da se osvobodimo svojih obvez, ki nam jih istočasno nalaga naš tovariški položaj. Mi smo dolžniki zaveznikov. Tako smo delali dosedaj, tako bomo morali tudi v bodoče in uverjen sem, da bodo tudi naši zavezniki, kakor doslej, tako tudi v bodoče nastopali napram nam. V vladni izjavi se jadransko vprašanje zaradi tega ni omenjalo, ker bi to utegnilo otežkočiti položaj vlade in naše mirovne delegacije. Je pa še drugi, mnogo važnejši razlog za to. Mi niti trenotek nismo dvomili, da je vse naše narodno predstavništvo brez razlike ali je v vadi zastopano ali ne, v tem vprašanju enodušno. (Od vseh strani se čujejo glasovi: Tako je! Burno odobravanje.)

Italije ne moremo smatrati kot neprijateljske države. Z Italijo moremo razpravljati o težkem im velikem vprašanju. Tu moramo pokazati odločnost in energijo, da rešimo to vprašanje z vsemi sredstvi, ki so nam na razpolaganje. Vsi smo složni v tem, da morajo biti med nami in Italijo prijateljski in normalni sosednji odnosi v obojestransko korist samo tedaj, ako ostane v teh odnosih čim manje vzrokov za spore.

Mi vsi in ves svet ve, da bi bila najpravičnejša pot za rešitev našega spora, ako bi jadransko morje po sredini postalo meja med našo mlado in svežo državo in Italijo, meja, preko katere bi drug drugemu lahko nudili prijateljsko roko. Toda zelo neverjetno je v današnjem trenutku, da take rešitve z Italijo najbrže ne bomo mogli doseči, ko je ni mogel doseči niti naš najboljši prijatelj, predsednik Wilson. Zato moramo rešiti spor z Italijo na način, ki bo omogočil dobre prijateljske odnose med obema državama, ki ne bo pustil v

našem narodnem telesu nobene rane in ki bo hkrati omogočil našim bratom kakor tudi Italijanom, ki ostanejo pri nas, življenje v teh krajih in normalni razvoj ter tako tudi pripravimo državo za izboljšanje te rešitve, v kolikor ne bi mogla zadovoljiti niti ene, niti druge strani, posebno pa ne nas. V tej smeri in v tem duhu mora delovati vlada in v tej smeri in duhu mora delati tudi naša delegacija in za te smerice in tega duha prosim privolitve in soglasnosti zbornice.

Žolger, Ribař in Radović odstopili.

LDU Beograd, 30. maja. Naši delegati na mirovni konferenci v Parizu, Radović, dr. Rybař in dr. Žolger so oproščeni dolžnosti jugoslovenskih mirovnih delegatov. Našo državo bosta odslej zastopala na mirovni konferenci le še dr. Trumbić in Pasić.

Zastopniki avstrijske vlade pridejo v Beograd.

DKU Dunaj, 31. maja. Kakor doznava »Tagblatt« odpotujejo v sredo 2. junija v Beograd zastopniki avstrijske vlade, da se pogajajo radi gospodarskih odnošajev med Avstrijo in Jugoslavijo. Pogajanj se udeležijo državni tajniki Paul, Löwenfeld-Russ, Zerdig ter sekcijski načelnik Friedl. Zadnja dva odpotujeta iz Beograda v Padovo.

Nove ruske zmage.

DKU Amsterdam, 30. maja. Iz Moskve se poroča, da se od petka dalje nahaja Minsk v rokah rdečih čet. Med Dinaburgom in Witebskom se nahaja neka nova rdeča armada na pohodu.

Trumbić o Reki.

DKU Pariz, 30. maja. (Havas). V pogovoru z zastopnikom »Matina« je izjavil Trumbić, da je neobhodno potrebno, da zavezniki napravijo enkrat konec neznosnim razmeram na Reki, ki pomenjajo pravo gospodarsko blokado srednjeevropskih držav.

Regent v Banji Koviljački.

LDU Beograd, 30. maja. Prestolonaslednik regent Aleksander je odpotoval v Banjo Koviljačko, da praznuje tamkaj pravoslavne binškošne praznike.

Odkritje Krekovega spomenika.

LDU Ljubljana, 30. maja. Danes, ob tretji obletnici majniške deklaracije se je na pokopališču pri sv. Križu odkril na slavnosten način nagrobni spomenik dr. Janezu Ev. Kreku, katerega mu je v hvaležen spomin postavil narod. Spomenik, delo domačega kiparja Lojzeta Dolinarja, predstavlja dva orjaka, ki povešata glavi od bridkosti nad prezgodnjo smrtjo velikega moža. Slovesnosti se je udeležilo nebroj naroda. Prisostvovali so tudi predsednik deželne vlade dr. Brejc s soprogo, člani vlade, poveljnik dravske divizije, general Smiljanič, župan dr. Ivan Tavčar, zastopniki raznih civilnih, vojaških in avtonomnih oblasti, Krekova sestra in sorodniki, mnogo književnikov in umetnikov, različna kulturna društva itd. Pisatelj Finžgar je imel slavnostni govor.

Govorila sta tudi dr. Megler v imenu Hrvatov in dr. Markulin v imenu hrvatske pučke stranke. Nato je predsednik odbora za Krekov spomenik, vladni svetnik dr. Detela izročil spomenik v varstvo mestni občini. V njenem imenu je župan dr. Ivan Tavčar v svečanem govoru prevzel spomenik v varstvo. Slavnost se je pričela in končala z žalostinkami, katere je pel moški zbor Glas. Matice. Na spomenik so položili mnogo vencev, med temi tudi čehoslovaška obec in ruski kružok. Minister Stojan Protić in dr. Korošec sta poslala brzojavne pozdrave.

Izdaja: Tiskovna zadruga Maribor.

Odgovorni urednik: Fr. Voglar.

Tiska »Mariborska tiskarna d. d.«

Mala oznanila.

V zakup za tri leta iščem v Mariboru manjšo gostilno s tremi ali štirimi sobami. Ako treba, plačam enoleten zakup naprej. Ponudbe se sprejemajo v trgovini na Aleksandrovi cesti št. 23. 6-5

Veliki vrtni koncert

se vrši dne 1. junija 1920
ob vsakem vremenu y

„NARODNEM DOMU“.

Jutri vse v Nar. dom!

Za izvrstno postrežbo jamči

Hinko Kosič

restavrater.

VABILO na

izredni občni zbor

delniške družbe

„Mariborska tiskarna“ v Mariboru

ki bo

v ponedeljek, dne 31. maja 1920 ob 18. (6.) uri v tiskarni, Maribor, Jurčičeva ulica št. 4, I. nadstropje.

Vsi delničarji, ki imajo pravico do glasovanja se vabijo, naj položijo svoje delnice odnosno interima potrdila najkasneje do vstefega 27. maja t. l. pri ravnateljstvu Mariborske tiskarne v Mariboru.

Maribor, dne 20. maja 1920.

Upravni svet.

DNEVNI RED:

1. Sprememba pravil.

§ 26. Vsakih 10 delnic dajo pravico za en glas. Glasovalno pravico na občnem zboru lahko vsak delničar izvršuje osebno, ali pa po pooblaščenju. Pooblaščenec je tudi lahko oseba, ki ni delničar družbe.

§ 27. Glasovalno pravico na občnem zboru imajo oni delničarji, ki najkasneje 3 dni pred obnim zborom založijo delnice, katere tvorijo podlago za njihovo glasovalno pravico, na mestu, ki je objavljeno v vabilu s katerim se sklicuje občni zbor.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Mariboru

Deln. glavnica z rezervn. zakladi okrog 50 mil. kron

CENTRALA V LJUBLJANI

Deln. glavnica z rezervn. zakladi okrog 50 mil. kron

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju, ekspozitura Ptuj.

Obreštuje vloge na knjižice in na tekoči račun s 3 odstotkov brez odpovedi, proti trimesečni odpovedi s 3 in četrt odstotkov čistih. Kupuje in prodaja devize, valute, vrednostne papirje itd., eskontira menice, devize, vrednostne papirje itd.

Izdaja čeke, nakaznice in akreditive. Daje trgovske kredite pod ugodnimi pogoji in prednaje na vrednostne papirje in blago. Izvršuje vse bančne transakcije.